

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs IX. Quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens,
pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata?

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

Quæ per Re-
ginas signi-
ficentur Ec-
clesiam lau-
dantes.

Regina quoque & concubina lauda-
uerunt eam, quia sanctis animabus,
quæ sciunt ratione sensus tuos inte-
riores & exteriores regere, valde
placet ista sanctæ Ecclesiæ honestas
& honestatis utilitas, multumque
laudant, hoc est approbant opera-
tionum eius spiritualia insignia, &
rerum Sacramentalium pia suffra-
gia.

VERSUS IX.

Quæ est ista que progreditur quasi
aurora consurgens, pulchra vt luna, ele-
cta vt sol, terribilis vt castrorum acies or-
dinata?

Vnde & istæ filia Sio, siue ipsa di-
lectus, hanc eius pulchritudinē
prædicantes, non interrogatiuē
quasi ignorantes, sed affirmatiuē
quasi demirantes, quam benè qui-
dem agnoscunt, tali præconio, qua-
si octaua attollunt voce, & di-
cunt.

Quæ est ista, que progreditur quasi
aurora consurgens, pulchra vt luna, electa
vt sol, terribilis vt actiorum acies ordina-
ta? Non transeuntè sed diligentè
hic insipientibus in huiusmodi
laudis modulo offertur prælibatæ
symphonix, quam *diarctos* *ep.* dixi-
mus, non contemnenda modula-
tio, quæ subinnuitur fidei, spei, cha-
ritatis, & Sacramentorum confir-
matio, & per quatuor partes mun-
di Euangelij prædicatio, quatuor

quoque virtutum principalium vti-
lis & necessaria affectio. Cure-
nim hic non attendatur quasi
quatuor vocum distinctio, re-
rum diuersarum quatuor com-
paratio, videlicet *aurora progressio*, *lu-
na pulchritudo*, *solis electio*, *acies ordina-
ta fortitudo*. Nam quid amplius est
in decore totius Ecclesiæ? Denique
si desint fides, spes, charitas, & Sa-
cramenta, si non recipitur Euange-
lij prædicatio, si non adsint quatu-
or virtutum fundamenta, de qui-
bus omnium aliarum virtutum sur-
gunt ædificia, quæ erit Ecclesiæ,
siue cuiusque sanctæ animæ pul-
chritudo?

Sed videndum quid insinuent
istæ similitudines rerum, qualiter
comperant ad supradicta, videlicet
fidem, spem, charitatem & Sacra-
menta. *Aurora* initium est diei, por-
rò fides initium est sanctitatis & re-
ligionis veluti cuiusdem diei, quia
nomine diei & luminis sanctitas ac-
cipitur, sicut & nomine noctis ac
tenebrarum peccatum. Ecclesia
ergò siue quælibet sancta anima
quasi *aurora* progreditur, quia diui-
na vocante gratia primò ad fidem
venit, & per eandem gratiam
quotidie eiusdem fidei incremen-
ta capit. *Luna* verò à sole semper
lumen accipit, atque in alia parte
hemispherij contra solem posita
plenum sui orbis lumen terris in-
fundit; sed cum deficere incipit,
ad solem reuertitur, vt iterum ab
eo reaccendatur, demumque sui
luminis:

Pulchritudo
Ecclesiæ
consistit in
quatuor.

Ecclesia
quare affi-
miletur au-
rora.

luminis plenitudine mundo suffragetur. Vnde autem sancta Ecclesia, siue sancta quælibet anima lumen scientiæ, lumen quoque sanctitatis & iustitiæ, & sanctæ spei accipit, nisi ab illo vero sole iustitiæ Domino Iesu Christo, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum? Sed quia valde differt pulchritudo eius ab illius pulchritudine, à quo accipit vt pulchra sit, non absolute pulchra, sed per comparisonem pulchra dicitur vt luna: nam quemadmodum luna soli comparata, siue cum sole lucens non lucet; quicquid tamen luminis habet à sole habet, ita & sancti sancto sanctorum comparati sancti non sunt quicquid tamen sanctitatis habent, ab ipso habent. Quid autem est Ecclesia nisi sanctorum collectio? cumque à diuinâ cõtèplatione causâ fraternæ dilectionis, vel obiectu propriæ fragilitatis plerumque recedentes à lumine subtilis intelligentiæ paululum defecerunt, se ad se quandoque recolligentes, ad illum totâ mente recurrunt, de quo scriptum est, *accedite ad eum & illuminamini, vt illum quasi per quoddam mentis oppositum respicientes, suam qualemcunque plenitudinem recipiant ab eo, de qua dicitur, & de plenitudine eius omnes nos accepimus.*

Ioh. I.

Ecclesia cur dicatur pulchra vt luna.

Psal. 33.

Ioh. I.

nis plena, vt merito in eis, Ecclesia pulchra dicatur vt luna?

Sed cum fides sit quasi aurora progrediens, hoc est primum religionis & sanctitatis suæ lumen effundens, per fidem utique ad spem acceditur, quia quod credimus, quandoque nos adepturos speramus. Vnde Apostolus, *accessum, inquit, habemus per fidem in gratiam istam in qua stamus, & gloriam in spe gloriæ filiorum Dei: ac si alijs verbis dicat; per fidem quæ est principium, & quasi quidam introitus totius boni operis, quemadmodum aurora diei accedimus & proficimus in gratiam pleni luminis, id est sanctitatis, iuxta modum quem ipsa nobis gratia concesserit, in cuius luminis gratia stamus, hoc est perseueramus, quia spem habemus per hanc associari futuræ gloriæ filiorum Dei: statimque subinfert, non autem solum, subauditur in hac spe gloriamur, sed & gloriamur, in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem, spes autem non confundit. Et vt ostenderet causam efficientem huius spei certitudinem, subdit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per sanctum qui datus est nobis. Hæc est enim anchora totius bonæ intentionis & operationis, quia vt idem dicit Apostolus *charitas nunquam excidet.**

Rom. 5.

Ibidem.

Ibidem.

1. Cor. 13.

Hoc

Ecclesia
quare di-
carur electa
vt sol.

Hoc est autem quod sequitur, *electa vt sol*, videlicet propter charitatem, quia sicut sol omnibus astris clarior est, ita charitas omnibus virtutibus excellentior est, quamuis secundum diuinitatem prorsus incomparabilis. Sancta vero Ecclesia in his qui perfecta charitate ardēt & operatione lucent *electa vt sol* dicitur, *quia cum stella ab stellâ dis-*

1. Cor. 15.

ferat in claritate, ea pars sanctorum soli comparatur, quæ cæteris sanctitate clarior inuenitur: Nempè in his qui ad huc vides & teneri sunt in fide & opere, *quasi aurora progreditur*, in illis verò qui processu conuersationis iam aliquantulum profecerunt, *pulchra vt luna* dicitur,

1. Ioh. 4.

porrò in illis qui perfecti sunt, & per charitatem *quæ perfecta foras mittit timorem*, in summorum spirituum, qui seraphin, id est, arden-tes nuncupantur, transeuntes, vero soli vicinuis coniunguntur, rectè *electa vt sol* memoratur, siue *electa vt sol*, id est, prædestinata in adoptionem, vt ipsa hoc sit per gratiam, quod ille verus sol est per naturam, *qui dedit potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius.*

Ioh. 1.

Quid verò ad Sacramenta pertinet dicet aliquis quartum hoc membrum quasi quarta vox præscriptæ *διὰ τὸ σερῶν* symphonix, *terribilis vt castrorum acies ordinata*? Plane inquam factis pertinet & hoc ex ipsorum Sacramentorum effectis constat,

nam quid terribilius est hostibus animæ, hoc est malignis spiritibus, quam virtutes Sacramentorum, quibus eorum virtus debilitatur, omnisq; potestas & audacia fugatur?

Vbi enim quodcunq; sacramentum ita peragitur, vt res quoq; sacramenti adesse possit, hoc est in pace & vnitate Ecclesix, extra quam non est locus salutarium Sacramentorum, ibi profecto valde *terribilis* & importabilis est ipsis malis spiritibus eiusdem Sacramenti effectus, siue hoc sit in baptisate, siue in Dominico corpore, siue in ordinum distributione, siue in quarumcunq; rerum ordinatione, quæ Ecclesiasticis peraguntur institutis; hoc enim insinuare videtur cõparatio ista, quâ dicitur *terribilis vt castrorum acies ordinata*: quia sicut benè vnita acies, & ordinatim constipata nullam sui irruptionem patitur, ita Ecclesia vnitatis Sacramento colligata nulla malignorum spirituum incur- sione dissipatur. Hæretici verò qui se ab hâc vnitate præciderunt, quia in hac acie non continentur, foris positi nullas ipsorum spirituum aduersitates repellere valent, quandoquidem Sacramenta Ecclesix quæ videntur habere, non habent in re, sed tantum in specie. Ipsa tamen Sacramenta rectè ab eis celebrata, si fideles accipiunt,

Ecclesia
quibus &
propter
quæ dica-
tur terribi-
lis vt ca-
strorum a-
cies ordi-
nata.

Sacramen-
ta ab Hære-
ticis col-
lata præter
sacramen-
tum etiam
rem Sacra-
menti fide-
libus tri-
buunt.

Ff & fa-

& Sacramentum & rem Sacramenti, hoc est virtutem interius operantem accipiunt: dum ipsi Hæretici Sacramentum quidem non autem rem Sacramenti sumere comprobentur, ideoque illorum collectio non est terribilis vt castrorum acies ordinata, quia quantum ad eos non hoc operantur Sacramenta, quæ nullæ eis conferunt remedia.

VERSUS X.

Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruissent vineæ, & germinassent mala punica.

Postquam dilectus pulchritudinem dilectæ sanctæ videlicet Ecclesiæ, gratiosa prosecutus est laude, cuius tamen eadem laus ex ipso est, qui sua gratia illam sibi exhibuit, non habentem maculam aut rugam, ostendit in sequentibus, propter incredulitatem Iudaici populi istam promeruisse donum & meritum fidei, sicut dicit Apostolus, *illorum delicto salus gentibus, & delictum eorum diuitia mundi, & diminutio illorum diuitia gentium.* Qui enim istam admiratiuo modo extulit, eodem modo illam deprimat, quia ista credente & verbum Dei suscipiente, illa neque credere neque ipsum verbum suscipere voluit: vnde scriptum est de ea in Euangelio, *Marc. 6. & mirabatur, haud dubium quin Iesus, super incredulitate illorum.* Di-

cit ergo, *descendi in hortum nucum,* quid fuit eius descendere nisi de diuinitatis suæ celsitudine in mundum istum nascendo venire, deinde omnia humanitatis infirma tollerare? nonne hæc omnia suo ordine completa quidam descensus fuerunt? vbi autem descensus isti celebrati sunt? nonne in Iudæa? Denique ipse Dominus dicit, *non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israel,* hoc est enim quod hic dicit, *descendi in hortum nucum;* Hortus enim nucum non inconuenienter dici potest gens Iudæorum: sicut enim in nuce sub cortice & testâ nucleus tegitur, ita apud Iudæos spiritualis intelligentiæ dulcedo sub duritia literalis superficiæ absconditur. Illa ergo gens *hortus nucum* dicitur, quia quamuis propter legalium vtilitatem præceptorum & obseruationum, quæ suo tempore florebant, suisque obseruatoribus vsque ad tempus gratiæ proderant, *hortus* dicatur, omnia tamen futura Ecclesiæ Sacramenta in eo sub figura, quasi sub nucis cortice latebant. In hunc itaque hortum Dominus descendit, quia imprimis Iudaico populo suæ carnis præsentiam prædicando & miracula faciendo exhibuit.

Quare autem in hunc hortum descendit? vt viderem, inquit, *poma conuallium,* hoc est, vt cognoscerem, vtrum aliqua fructum fidei & iustitiæ fecissent, atque ratione ostendente intelligerent, quod ex ope-

Descensus dilecti in hortum nucum fuit natiuitas eius in Iudæa.

Matt. 15.

Iudæa cur hortus nucum dicatur.

Quid per poma conuallium accipiendū.